

Súd: Okresný súd Nové Mesto nad Váhom
Spisová značka: 1T/164/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3513010411
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 12. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ivan Pavlovič
ECLI: ECLI:SK:OSNM:2014:3513010411.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Nové Mesto nad Váhom, samosudcom JUDr. Ivanom Pavlovičom, v trestnej veci obžalovaného I. G., T.. XX.XX.XXXX D. I., trestne stíhaného na slobode pre zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) Trestného zákona č. 300/2005 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnkov (ďalej len „Trestný zákon“) na hlavnom pojednávaní konanom v Novom Meste nad Váhom dňa 19. decembra 2014 t a k t o

rozhodol:

Obžalovaný: I. G. U. Z. T. Č. Í. Y., T.. XX.XX.XXXX D. I.,
U. H., G. U., U. Č.. XXXX, na slobode, nezamestnaný,
je vinný, že

v presne nezistenom čase od roku 2011 do 19.12.2012 v G. U., Č. U., D. H. Č.. XXXX, ako otec týral svoju dcéru ml. Z.. G.., T.. XX.XX.XXXX, v spoločnej domácnosti tak, že ju verbálne napádal, verbálne jej nadával, fyzicky ju napadol, v dôsledku čoho jej vybil zub, prechádzal sa po byte nahý, pomočoval sa v miestnosti, čo po ňom musela upratovať, vyhrážal sa, že ju zabije, utopí, viackrát bola nútená z domu ujsť aj v nočných hodinách bez ohľadu na ročné obdobie, v dôsledku čoho sa musela skrývať v pivnici, v lese a na iných miestach, čím jej spôsobil psychické utrpenie,
t e d a

- týral blízku osobu spôsobujúc jej psychické utrpenie ponižovaním, pohrdavým zaobchádzaním, vyhrážaním, vyvolávaním strachu alebo stresu, citovým vydieraním, ktoré ohrozuje jej psychické zdravie,

č í m s p á c h a l

- zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) Trestného zákona.

Za to sa

o d s u d z u j e

podľa § 208 ods. 1 Trestného zákona s poukazom na § 38 ods. 2 Trestného zákona na trest odňatia slobody vo výmere 3 /tri/ roky.

Podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona sa obžalovaný z a r a d u j e pre výkon trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia.

Podľa § 288 ods. 1 poškodená I.. Z.. G.., T.. XX.XX.XXXX, U.. Č.. H. S. S. I., U. - F., T. S. XX, zastúpená opatrovníkom poškodeného Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, o d k a z u j e s nárokom na náhradu škody na občianske súdne konanie.

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Nové Mesto nad Váhom vedie proti obžalovanému I. G. trestné konanie pre zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) Trestného zákona pod sp. zn. 1T/164/2013 na základe obžaloby Okresnej prokuratúry Nové Mesto nad Váhom Pv 52/13 - 24 zo dňa 23.10.2013, doručenej tunajšiemu súdu dňa 24.10.2013, na skutkovom základe uvedenom v obžalobe.

V predmetnej veci vydal súd dňa 28.10.2013 trestný rozkaz, ktorým obžalovaného uznal za vinného a uložil mu trest. Trestný rozkaz nenadobudol právoplatnosť, pretože prokurátor v zákonnej lehote podal proti trestnému rozkazu odpor.

V nadväznosti na podaný odpor súd nariadil vo veci hlavné pojednávanie. Na hlavnom pojednávaní súd vykonal dokazovanie výsluchom obžalovaného I. G., C. V., Z. D., I. V. I., G. N. G., D. G.Č., I. Z. G., F. F. B. C. C., Z. H., prečítal so súhlasom obžalovaného a prokurátora výpovede svedkov Z. G. Z. D. D., Znalecký posudok č. 40/2013 a č. 40/2013 znalcov z odboru zdravotníctvo, odvetvie psychiatria MUDr. Ľubice Ondrisovej a MUDr. Moniky Gregorovej, ktoré v a ostatné listinné dôkazy vzťahujúcu sa na predmetnú vec a osobu obžalovanej.

Po otvorení hlavného pojednávania samosudca zistil, že prokurátor a obžalovaný nechcú uzatvoriť dohodu o vine a treste.

Po prednesení obžaloby a po zákonom poučení obžalovanej o jeho právach a v intenciách § 257 Trestného poriadku vyhlásila obžalovaný, že je nevinný. Vzhľadom na vyhlásenie obžalovaného o nevine súd vykonal dokazovanie v celom rozsahu o vine, o treste a náhrade škody.

* * * * *

Na základe na hlavnom pojednávaní vykonaného dokazovania má súd vinu obžalovaného za preukázanú riadne a náležite, a to v rozsahu nevyhnutnom na zákonné rozhodnutie. Z vykonaného dokazovania na hlavnom pojednávaní vyplynulo, že skutok sa stal, je trestným činom a spáchal ho obžalovaná. Obžalovaný I. G. na hlavnom pojednávaní vyhlásil, že je nevinný. Z obsahu jeho výpovede na hlavnom pojednávaní vyplynulo popieranie spáchania skutku kladeného mu obžalobou za vinu. Poprel, že by svoje deti bil. Obvinenie nie je pravdivé, s deťmi vychádzal dobre, má ich rád a za všetko zlo v rodine môže jeho žena Zdena, ktorá pila a ktorá si našla priateľa F. B., ktorý mu rozbil manželstvo a zničil ženu. Obžalovaného zo žalovaného skutku usvedčujú nepriamo výpovede poškodených Ing. Z. D. Z. I., V. I., pracovníkov Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Mesto nad Váhom, ktorý bol ustanovený I. Z. G. ako opatrovník, pričom z ich výpovedí vyplynulo, že úrad robil šetrenia v rodine G., na F. Š. D. G. U. a obvodnej lekárky a zistil, že otec s matkou požívajú alkoholické nápoje, otec je pod vplyvom alkoholu agresívny, matka skôr pasívna, pričom deti z domu museli ujsť a prespať v pivnici bytového domu, otec na nich doma kričí, vyhráža sa im, že im ublíži, nemajú pravidelnú stravu, vhodné ošatenie a podľa vyjadrenia lekárky podľa správania I. Z. G. je zrejmé psychické týranie. Obžalovaného usvedčuje priamo výpoveď I. Z. G., dcéry obžalovaného, ktorá ako priamy, očitý svedok sa podrobne, takmer chronologicky a plasticky vyjadrovala pred súdom vo svojej výpovedi k situácii v rodine a konaniu obžalovaného voči nej, bratovi a mame. Z výpovede I. Z. G. pred súdom vyplynulo, že obžalovaný je jej otec, zákonné právo odmietnuť vypovedať z dôvodu príbuzenského pomeru nevyužila. K veci vypovedala a z obsahu jej výpovede vyplynulo, že obžalovaný niekedy od roku 2011 pod vplyvom alkoholu agresívny ju a jej brata slovne napádal, vulgárne jej nadával, fyzicky ju napadol a vybil jej pri tom zub, pod vplyvom alkoholu v zúrivosti rozbíjal zariadenie bytu, prechádzal sa po byte nahý, pomočoval sa v miestnosti, čo po ňom musela upratovať, vyhrážal sa, že ju zabije, utopí vo vani, čo sa aj pokúsil, ale sa mu to nepodarilo, lebo ušla, viackrát bola nútená z dôvodu násilného správania z domu ujsť aj s mal. bratom C. G. a matkou ujsť aj v nočných hodinách bez ohľadu na ročné obdobie, v dôsledku čoho sa museli skrývať v pivnici, v lese a na iných miestach. Z tohto dôvodu sa nemohla učiť a mala zlé známky v škole. Vypovedala tiež, že obžalovaný pod vplyvom alkoholu bítaval aj mamu, ktorá bola drobná, fyzicky slabšia, nevedela sa mu vzoprieť, pričom mala jedného kamaráta z B., ktorý chodil na práce do lesov a ktorému sa zdôverovala so svojimi trápeniami. Podľa I. Z. G. v dôsledku správania obžalovaného mama aj zomrela. K všeobecnej a špecifickej vierohodnosti I. Z. G. sa na hlavnom pojednávaní vyjadroval znalec z odboru psychológie PhDr. Andrej Benkovič. Na hlavnom pojednávaní vypovedal k svojmu znaleckému posudku z prípravného konania č. 6/2013 ako aj k výpovedi maloletej po jej výsluchu pred súdom. Znalec zotrval na hlavnom pojednávaní na záveroch svojho znaleckého posudku a to aj po výsluchu I. Z. G., pričom z jeho výpovede vyplynulo, že správanie obžalovaného spôsobilo I. Z. G. psychické utrpenie, ktoré sa vyznačovalo ponižovaním, pohrdavým zaobchádzaním, vyhrážaním, vyvolávaním strachu a stresu, citovým vydieraním. Všeobecná vierohodnosť výpovede mal. je zachovaná, kognitívne funkcie nevykazujú narušenia, ktoré by mali vplyv na schopnosť správne vnímať, zapamätáť si a následne reprodukovať prežitú udalosť. Z hľadiska špecifickej vierohodnosti jej výpoveď spĺňa podmienky vierohodnosti. Súd vyhodnotil výpoveď I. Z. G. na hlavnom pojednávaní ako hodnovernú a presvedčivú, v ktorej súd nezaznamenal žiadne známky skresľovania, konfabulácie, pretože výpoveď bola vecná a logická a vnútorne konzistentná. Z výpovede svedkyne N. G. pred súdom vyplynulo, že medzi obžalovaným a jeho ženou bývali problémy, že sa nemá do nich starať, tak sa do nich nestarala. Bývala v rovnakej bytovke. Počula od nich krik, ale nevedela prečo. Od detí vedela, že sú týrané, že nechcú doma byť, nechceli o tom rozprávať, deti sa

jej vyjadrili, že sa doma nedá byť ani učiť. Obžalovaný požíval alkohol. Popisovala konfliktné situácie v rodine, ktoré počula na vlastné uši alebo z počutia. Z výpovede svedkyne D. G. pred súdom ku skutku nevyplývajú žiadne konkrétne skutočnosti. Popísala výchovné problémy s I.. Z..G.. a I.. C..G.. Na hlavnom pojednávaní boli prečítané svedecké výpovede svedkov Z. G. a D. D., ktorí popísali negatívnu situáciu v rodine obžalovaného a potvrdili, že I.. Z..G.. v dôsledku správania obžalovaného musela I.. Z..G.. ujsť z domu a prespať na rôznych miestach. Z výpovede svedkyne Z. G. vyplynulo, že obžalovaný je jej švager a žijú asi 15 rokov v jednej bytovke, pričom žena obžalovaného zomrela na D. T. 2013, pričom bola svedkom ako obžalovaný v byte robil bodrel taký, že zobudil rodinu svedkyne, vyháňal ženu aj mal. A.S., ktorá býval väčšinou s ňou, z bytu, potom čakávali v dúbave, v lese, alebo išla ku kamarátke, I.. C..G.. chodil k svedkyňi. Deti si často zastávali matku, voči ktorej bol obžalovaný, keď bol opitý, agresívny. Z výpovede svedkyne D. D. vyplynulo, že s I.. Z..G.. boli veľmi dobré kamarátky do apríla 2012, kedy pohádali, keď mali ísť do detského domova. Potvrdila vo svojej výpovedi, že I.. Z..G.. u nich doma prespala, keď bolo doma peklo, aby sa vyspala do školy a mala vedomosť, že prespávala aj v pivnici bytového domu. Ukončenie protiprávneho konania obžalovaného voči I.. Z..G.. je vymedzené Uznesením Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom č. k. 4P/339/2012 - 11 zo dňa 19.12.2012, kedy I.. Z..G.. bola zverená do náhradnej starostlivosti N. G.. Uznesením Okresného súdu Nové mesto nad Váhom č. k. 9P/87/2013 - 8 zo dňa 08.04.2013 bolo nariadené súdom Jane Stančíkovej odovzdanie mal. A.S. o starostlivosti S. S. S. I. U. F.. V prípravnom konaní bol skúmaný duševný stav obžalovaného znalcami z odboru zdravotníctvo, odvetvie psychiatria I.. L. B. Z. I. I. K., ktoré v znaleckom posudku č. 40/2013 a č. 40/2013 konštatovali, že obžalovaný trpí na psychickú poruchu a to zmiešanú poruchu osobnosti, ktorá je trvalá a je charakterizovaná abnormálnou štruktúrou osobnosti, ktorá sa prejavuje najmä v oblasti emotivity, vôle, konania a pudov, sú u neho prítomné rysy narcistické, histriónne, impulzívne a disociálne, je závislý od alkoholu a ide o mnohoročnú závislosť od alkoholu, stavy opitosti si privádzal sám, opakovane a o následkoch alkoholu na svoju psychiku mohol vedieť. K ovládacím a rozpoznávacím schopnostiam obžalovaného sa znalci nevedeli jednoznačne vyjadriť, pretože sa skutok odohrával v priebehu dlhšieho časového obdobia. Ak skutok pácha triezvy, ovládacie a rozpoznávacie schopnosti mal neporušené. Ak sa skutok odohrával v stave opitosti, tak ovládacie a rozpoznávacie schopnosti boli zmenené. Podľa popisu správania obžalovaného v spise, sa obžalovaný nachádzal v stave ťažkej alkoholickéj opitosti. Ak tak bolo, objektívne údaje o nameraných hodnotách pri dychovej skúške nie sú k dispozícii, tak čisto hypoteticky, pri ťažkej ebriete s poruchami správania sú ovládacie a rozpoznávacie schopnosti vo forenzne významnej miere znížené, ale nie vymiznuté. Znalci nenavrhuje uložiť ochranné protialkoholické liečenie, nakoľko obžalovaný trpí poruchou osobnosti, k stavu je úplne nekritický, nemotivovaný k zmene životného štýlu a znalci sú názoru, že účel liečby by sa nedal dosiahnuť. Súd v prípade obžalovaného nezistil žiadne okolnosti, ktorého by ho zbavovali trestnoprávnej zodpovednosti alebo by ju zmierňovali. Na tomto závere súdu nič nemenia ani závery znalcov psychiatrov. Obžalovaný v stave triezvosti nemá zmenené ovládacie a rozpoznávacie schopnosti a v stave opitosti ich nemá vymiznuté, pričom je z obsahu posudku znalcov psychiatrov zrejmé, že o svojom psychickom stave vplyvom alkoholu si je obžalovaný vedomý. Súd hodnotil vykonané dôkazy jednotlivo a vo vzájomných súvislostiach a v súhrne dospel k záveru o vine obžalovaného. Vykonané dôkazy spolu korešpondujú, dopĺňajú sa a súd nezistil medzi nimi zásadné rozpory, pričom vytvárajú spolu ucelenú reťaz dôkazov, na základe ktorých súd mohol vysloviť logický záver o vine obžalovaného. Po právnej stránke súd kvalifikoval konanie obžalovaného ako zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, pretože týral blízku osobu - svoju dcéru, spôsobujúc jej psychické utrpenie ponižovaním, pohŕdavým zaobchádzaním, vyhrážaním, vyvolávaním strachu alebo stresu, citovým vydieraním, ktoré ohrozuje jej psychické zdravie. Pokiaľ ide o subjektívnu stránku - zavinenie, bolo konanie obžalovaného posúdené podľa § 15 písm. a) Trestného zákona ako trestný čin spáchaný úmyselne, keďže obžalovaný chcel spôsobom uvedeným v Trestnom zákone porušiť záujem chránený týmto zákonom. Závažnosť konania obžalovaného pritom spočíva v tom, že obžalovaný porušil záujem spoločnosti na ochrane zdravého rodinného prostredia, zdravého a nerušeného vývoja detí a na ochrane života a zdravia človeka. Pri výmere trestu súd prihliadol na stupeň závažnosti spáchaného trestného činu, mieru zavinenia, pohnútku, osobu páchatel'a, na okolnosti, za ktorých došlo k spáchaniu trestného činu, ale aj na účel trestu a na možnosti nápravy páchatel'a. Podľa odpisu z registra trestov bol obžalovaný 2 krát súdne trestaný a to za trestné činy podľa § 201d a § 224 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. a trestný čin podľa § 323 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. b) Trestného zákona na podmienkové tresty odňatia slobody, avšak odsúdenia má osvedčené a hľadá sa na neho, akoby nebol odsúdený. Podľa správy mesta G. U. a hlásenia MsP G. U. o výkone služby je zrejmé, že obžalovaný požíva alkoholické nápoje a po ich požití sa správa agresívne viackrát riešili incidenty medzi obžalovaným a inými občanmi. Podľa

registra priestupkov bol obžalovaný 3 krát postihnutý za priestupky proti občianskemu spolunažívaniu v rokoch 2010 a 2012. Pri určení druhu a výšky trestu teda súd nezistil ani jednu poľahčujúcu okolnosť. Obžalovaný sa ku skutku nepriznal, teda nebolo možné priznať poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. l) Trestného zákona. Vzhľadom na záznamy o priestupkoch proti občianskemu spolunažívaniu a negatívne správy I. G. U. Z. I. G. U. nie je možné priznať ako poľahčujúcu okolnosť vedenie riadneho života podľa § 36 písm. j) trestného zákona. Sú tiež nezistil žiadnu priťažujúcu okolnosť. Na predchádzajúce odsúdenia nie je možné prihliadať, pretože sú osvedčené a hľadí sa na obžalovaného, akoby nebol odsúdený. Podľa platnej súdnej praxe to však nebráni hodnotiť osobu obžalovaného ako osobu, ktorá má slony k páchaniu trestnej činnosti násilnej povahy. Súd obžalovanému ukladal trest odňatia slobody na dolnej hranici trestnej sadzby podľa § 208 ods. 1 Trestného zákona vo výmere 3 roky. Výkon uloženého trestu odňatia slobody súd obžalovanému podmienienečne neodkladal, nakoľko ani predchádzajúce podmienienečné odsúdenie trestným rozkazom tunajšieho súdu 2T/55/2012 (o ktorom si bol vedomý, lebo trestný rozkaz mu bol doručený do vlastných rúk) obžalovaného neodradilo od násilného správania voči mal. dcére A.S. Súd prihliadol pri ukladaní druhu a výške trestu na spôsob, intenzitu a dobu trvania skutku, ďalej na negatívne záznamy v registri priestupkov, hodnotiace správy obžalovaného z miesta bydliska a na skutočnosť, že obžalovaný sa skutku dopúšťal pred i v skúšobnej dobe podmienienečného odsúdenia, ktoré mu bolo uložené trestným rozkazom tunajšieho súdu 2T55/2012. Uvedené podmienienečné odsúdenie má obžalovaný osvedčené len v dôsledku amnestie prezidenta SR zo dňa 02.01.2013 a nie zásluhou vlastnej zmeny v správaní. Súd obžalovaného zaradil pre výkon trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia, nakoľko obžalovaný doposiaľ nebol vo výkone trestu za úmyselný trestný čin. Vzhľadom na závery znalcov psychiatrov, že obžalovaný je k svojmu stavu úplne nekritický, čo mohlo sledovať a vnímať aj súd na hlavnom pojednávaní, nie je motivovaný k zmene životného štýlu a znalci vyjadrili názor, že účel liečby by sa nedal dosiahnuť, súd neukladal žiadne ochranné liečenie. Súd vyslovuje názor, že účel ochranného liečenia by mohol dosiahnuť len v prípade, ak by si obžalovaný uvedomil svoj problém s alkoholom a že chce ho aj efektívne riešiť.

Uložený trest považuje súd vzhľadom na osobu páchatela, najmä s prihliadnutím na jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje a na okolnosti prípadu, za dôvodný a primeraný, zodpovedajúci zásadám ukladania trestov v zmysle ustanovenia § 34 Trestného zákona, ktorých účelom je zabezpečenie nielen ochrany spoločnosti pred páchatelmi trestných činov, ale aj výchova páchatela smerujúca k tomu, aby v budúcnosti viedol riadny život. Takto uložený trest je podľa súdu je primeraným trestom z hľadiska generálnej ako aj individuálnej prevencie.

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Mesto nad Váhom ako súdom ustanovený opatrovník mal. A.S. na hlavnom pojednávaní uplatnil nárok na náhradu škody za mal. A.S. vo výške 1 000,- Eur za vybitý zub a nemajetkovú ujmu v podobe psychickej traumy. Súd odkázal poškodenú s nárokom na náhradu škody na občianske súdne konanie, nakoľko išlo o nárok nemajetkovej povahy a na jeho rozhodnutie by bolo potrebné vykonať ďalšie dokazovanie, ktoré presahuje potreby trestného konania a predžilo by ho.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je možné podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho oznámenia prostredníctvom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom na Krajský súd v Trenčíne. Právo podať odvolanie neprináleží tomu, kto sa tohto práva už výslovne vzdal. Oznámením rozsudku je jeho vyhlásenie v prítomnosti toho, komu treba rozsudok doručiť. Ak sa rozsudok vyhlásil v neprítomnosti takejto osoby, oznámením je až doručenie rozsudku.

Odvolanie môže podať prokurátor pre nesprávnosť ktoréhokoľvek výroku /§ 307 ods. 1 písm. a), ods. 2 Trestného poriadku/ a to v neprospech i v prospech obžalovaného /§ 308 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku/.

Odvolanie môže podať obžalovaný pre nesprávnosť výroku, ktorý sa ho priamo týka /§ 307 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku/.

Odvolanie môžu podať v prospech obžalovaného okrem obžalovaného a prokurátora i príbuzní obžalovaného v priamom rade, jeho súrodenci, osvojiteľ, osvojenec, manžel a druh (pre nesprávnosť výroku, ktorý sa týka obžalovaného). Prokurátor môže tak urobiť i proti vôli obžalovaného /§ 308 ods. 2 Trestného poriadku/.

Odvolanie môžu podať zákonný zástupca obžalovaného, opatrovník obžalovaného a obhajca obžalovaného pre nesprávnosť výroku, ktorý sa priamo týka obžalovaného, a to v jeho prospech. Ak je obžalovaný pozbavený spôsobilosti na právne úkony alebo ak je jeho spôsobilosť na právne úkony

obmedzená, môže i proti vôli obžalovaného za neho v jeho prospech odvolanie podať aj jeho zákonný zástupca alebo jeho obhajca /§ 308 ods. 2 Trestného poriadku/.

Odvolanie môže podať štátny orgán starostlivosti o deti a mládež pre nesprávnosť výroku, ktorý sa týka mladistvého obžalovaného, a to len v jeho prospech, a to aj proti jeho vôli /§ 345 ods. 1 Trestného poriadku/.

Odvolanie môže podať poškodený, ktorý si uplatnil nárok na náhradu škody, pre nesprávnosť výroku o náhrade škody /§ 307 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku/, a to v neprospech obžalovaného. Ak je poškodeným právnická osoba, odvolanie môže podať len osoba oprávnená konať za právnickú osobu / § 68 Trestného poriadku/.

Odvolanie môže podať zúčastnená osoba pre nesprávnosť výroku o zhabaní veci /§ 307 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku/.

Osoba oprávnená podať odvolanie proti niektorému výroku rozsudku môže ho napadnúť aj preto, že taký výrok nebol urobený, ako aj pre porušenie ustanovení o konaní, ktoré predchádzalo rozsudku, ak toto porušenie mohlo spôsobiť, že výrok je nesprávny alebo že chýba.